

En översyn av årsredovisningslagarna (SOU 2015:8)

1 Sammanfattning

Statistiska centralbyrån (SCB) lämnar sitt yttrande och ger beskrivning av konsekvenser med utgångspunkt ur myndighetens roll som statistikproducent för officiell statistik.

- SCB anser att Sverige bör avstå från att införa frivilliga anpassningar enligt EU:s nya redovisningsdirektiv i svensk redovisningslagstiftning. Föreslagna frivilliga anpassningar leder till väsentligt ökad direktinsamling från företagen inom ramen för statistikområdet. Dessutom påverkas statistikens kvalitet negativt samtidigt som kostnaderna för SCB ökar.
- SCB avstyrker förslaget om införande av s.k. mikroföretag. En konsekvens blir annars att mikroföretagens administrativa börda på statistikområdet blir större än för övriga företag.
- SCB ser en stor farhåga i att företag med stora balansposter kan komma att ingå i kategorin mikroföretag och föreslår därför att s.k. icke-finansiella holdingföretag och publika aktiebolag inte ska kunna utgöra mikroföretag.
- SCB förutsätter att regeringen följer Redovisningsutredningens förslag att behålla de för SCB viktiga notupplysningarna, Medelantal anställda och Moderbolag, för mikroföretag.
- SCB avstyrker att noten Anläggningstillgångar föreslås utgå för mikroföretag.
- SCB ser generellt negativt på lättnader gällande notupplysningar för mikroföretag.
- SCB tillstyrker förslaget att Sverige inte bör utnyttja möjligheten att undanta små företag från kraven på offentliggörande av redovisningshandlingar.
- SCB delar inte Redovisningsutredningens bedömning att mikroföretag bör tillåtas att kunna redovisa en mindre omfattande förvaltningsberättelse.
- SCB delar Redovisningsutredningens bedömning att det är angeläget att skapa system för elektroniskt upprättande och ingivning av redovisningshandlingar. Det är viktigt att uppdraget och ansvaret för samordning tydliggörs. SCB förutsätter att beslut fattas om att använda XBRL formatet eftersom detta utgör svensk standard sedan juli 2015.
- Tidigare erfarenheter avseende elektronisk ingivning av årsredovisningar enligt XBRL bör utnyttjas. Därför bör

utvecklingsarbetet inledningsvis vara inriktat mot mindre företag. SCB deltar gärna i detta arbete tillsammans med Bokföringsnämnden, Finansinspektionen, Bolagsverket och Skatteverket. Återanvändning av begrepp och vidareutnyttjande av information är två viktiga utgångspunkter i det fortsatta arbetet.

- SCB är positiv till förslaget att Sverige inte bör utnyttja möjligheten till undantag för små företag beträffande förvaltningsberättelsen.
- SCB ser en risk att ideella föreningar och trossamfund som inte blir bokföringsskyldiga kommer att få svårare att lämna uppgifter till SCB. Myndigheten bistår gärna med konsekvensanalys i Bokföringsnämndens uppdrag att tydliggöra definitionen av näringsverksamhet för dessa.
- SCB har gjort kompletterande beräkningar som resulterar i 3 510 000 kr i totalkostnad för SCB och uppgiftslämnarna bara avseende borttagandet av noten Anläggningstillgångar. Därutöver tillkommer ytterligare kostnader som uppstår till följd av införandet av kategorin mikroföretag och övriga lättnader för dessa.

2 Allmänna synpunkter

Det är mycket olyckligt att innehållet i offentliga årsredovisningar successivt urholkas, eftersom det leder till att SCB tvingas vända sig direkt till företag och samla in information för fullgörande av Sveriges statistikåtaganden. Många enskilda mikroföretag får då betydligt högre administrativ börda förorsakad av statistikrapportering jämfört med idag om Redovisningsutredningens slutbetänkande genomförs. Dels upplevs statistikbördan generellt sett som hög och dels kommer SCB:s efterfrågade uppgifter inte att finnas lätt tillgängliga hos företagen då de inte ingår i årsredovisningen. Med ett minskat innehåll i årsredovisningar kommer även återkontakter med företag att öka. Det leder därför både till extra kostnader för företag och för SCB (engångskostnader för anpassningar av innehåll och löpande kostnader för förvaltning). SCB konstaterar också att neddragning av innehållet i årsredovisningar påverkar kvaliteten i den ekonomiska statistiken negativt vilket innebär ökade kostnader för statistikens användare.

Förändringarna påverkar möjligheten att uppfylla de krav som ställs på statistiken på EU-nivå. Flera olika EU-direktiv, -förordningar och manualer (i det fortsatta gemensamt kallade EU-författningar) ligger till grund för det statistiska systemet för officiell statistik, bl.a. European System of National Accounts (ESA), Balance of Payments (BoP), Structural Business Statistics (SBS), Business Register (BR), Excessive Deficit Procedure (EDP) och Foreign Affiliates Statistics (FATS). EU:s nya redovisningsdirektiv går åt motsatt riktning jämfört med dessa parallella EU-författningar. SCB måste även följa EU:s Code of practice, Riktlinjer för europeisk statistik. Några av principerna berör administrativa uppgifter: "de statistikansvariga myndigheterna medverkar vid utformningen av administrativa uppgifter så att de lämpar sig bättre för statistiska ändamål" (princip 8.1), "Genom överenskommelser med ägarna till administrativa uppgifter görs ett gemensamt åtagande att använda dessa uppgifter för statistiska ändamål" (princip 8.8) och "De

statistikansvariga myndigheterna samarbetar med ägarna till de administrativa uppgifterna för att säkra kvaliteten på dessa” (princip 8.9).

Det är olyckligt med genomförande av nyheter i årsredovisningslagar i två steg, dels de tvingande delar som införs från 2016 (enligt nuvarande prop. 2015/ 16:3) samt att frivilliga delar enligt Redovisningsutredningens slutbetänkande föreslås genomföras från 2017. SCB förordar att svenska lagstiftare helt avstår från anpassningar i ÅRL som är av frivillig karaktär enligt EU:s nya redovisningsdirektiv. I avsnittet specifika synpunkter visar SCB särskilt på de områden som är väsentliga för statistikändamål.

I Sverige blir konsekvenserna av de frivilliga lättnaderna större än i andra länder med en annan näringslivsstruktur. I Sverige utgör mindre företag cirka 98 procent av antalet icke-finansiella företag. Av dessa utgör 71 procent mikroföretag, vilka alltså har extra stor betydelse i Sverige. Även jämförbarheten med andra länders statistik minskar. Med för stora lättnader riskerar Sverige och SCB att kritiserar på EU-nivå för att inte framställa statistik av hög kvalitet som är jämförbar och tillförlitlig. Det är inte meningsfullt att skatta uppgifter för små företag (eller ännu värre mikroföretag) med hjälp av stora företags uppgifter, då dessa ”beter” sig helt olika. Statistiken blir då inte relevant.

3 Specifika synpunkter

3.1 Mikroföretag (Kapitel 3)

SCB avstyrker förslaget om införande av en ny kategori av företag i lagstiftningen som benämns ”mikroföretag”.

Eftersom en betydande del av företagen i Sverige faller under kategorin mikroföretag är finansiell information från dessa viktig för den ekonomiska statistikens relevans. En direkt konsekvens vid införande av den nya kategorin och de lättnader som medföljer skulle bli väsentligt ökad uppgiftslämnarbörda för en stor mängd enskilda mikroföretag. För att bibehålla fullständighet i statistiken skulle mikroföretag behöva få fler frågor från SCB än övriga företag.

Generellt innebär fler kategorier av företag fler regelverk och följaktligen högre samhällskostnader för underhåll och förvaltning. SCB behöver veta vilket regelverk ett företag följer för att kunna anpassa frågorna därefter och därmed säkra kvaliteten i uppgifterna och underlätta för företagen.

Mikroföretag är dessutom särskilt intressanta ur tillväxtperspektiv för bl.a. studier inom regional tillväxt, näringslivets struktur och internationalisering samt uppföljning och utvärdering av olika typer av statliga stöd.

Om mikroföretag trots allt införs som egen kategori anger vi specifika synpunkter kring olika lättnadsbestämmelser nedan.

3.1.1 Gränsvärden för mikroföretag (avsnitt 3.6.1)

SCB ser positivt på att Redovisningsutredningen valt en lägre gränsvärdesnivå än den nivå som EU:s nya redovisningsdirektiv ger möjlighet till. Det finns påtagliga fördelar med att välja en redan etablerad gränsvärdesnivå. Flera olika gränsvärden och kategorier skapar mer administration och osäkerhet för både företag och myndigheter.

En farhåga för SCB:s del är dock att företag med enbart stor balansomslutning (men med få anställda och låg nettoomsättning) kommer att kunna klassificeras som mikroföretag. Det kan t.ex. röra sig om holdingföretag som äger andelar i företag som inte är finansiella (kreditinstitut, värdepappersbolag och försäkringsföretag). Enligt SCB:s terminologi kallas denna typ av verksamhet för Holdingverksamhet i icke-finansiella koncerner¹. Andra exempel på företag med stora balansomslutningar är fastighetsbolag utan anställd personal eller treasurybolag som fungerar som internbanker i icke-finansiella koncerner samt företag som bedriver huvudkontorsverksamhet för koncernens räkning. SCB vill upplysa om att denna typ av företag har en stor ekonomisk betydelse. Enligt SCB:s undersökning Företagens ekonomi 2013 utgör 276 000 företag s.k. mikroföretag. Av dessa hade 157 000 företag balansomslutningar på över 1,5 miljoner kronor med sammanlagda tillgångar på över 4 200 miljarder kronor. Av dessa företag var 11 100 så kallade icke-finansiella holdingföretag, vilka stod för 2 700 miljarder i balansomslutning. För att sätta in dessa siffror i ett sammanhang så omfattade hela gruppen mindre företag enligt ÅRL totalt 383 000 företag med 7 800 miljarder i balansomslutning år 2013. Företag med stora balansposter ingår i undersökningarna Företagens ekonomi och Direktinvesteringar, där det också nu ställs ökade internationella krav på att särskilja statistik för bolag med stora balansposter från rörelsedrivande företag.

Förslaget försämrar förutsättningarna för SCB att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, BoP och SBS.

SCB vill uppmärksamma lagstiftarna på att t.ex. en övre gräns gällande balansomslutning skulle kunna vara en lösning för att undvika att företag med stor ekonomisk betydelse kan komma att klassificeras som mikroföretag. Om exempelvis en övre gräns för balansomslutning sätts till 500 miljoner kronor skulle 850 företag med totalt 3 100 miljarder i balansomslutning undantas från lättnadsreglerna för mikroföretag. Att undanta dessa torde innebära en marginellt ökad administrativ börda jämfört med dagens årsredovisningslagstiftning. Mervärdet som informationen ger intressenterna (förutom SCB, även kreditgivare och allmänhet) skulle förmodligen överstiga den utökade bördan betydligt.

¹ SNI-kod 64202 enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI2007).

3.1.2 Finansiella holdingföretag, andra företag av allmänt intresse, investmentföretag och stiftelser (avsnitt 3.6.2)

SCB ser positivt på att undantagsbestämmelserna för mikroföretag inte ska tillämpas på dessa typer av företag/ organisationer. Notera dock kommentarer om icke-finansiella holdingföretags stora ekonomiska betydelse under rubrik 3.1.1. Icke-finansiella holdingföretag, men även andra företag med stora balansposter, borde undantas från kategorin mikroföretag.

Även publika aktiebolag har en stor ekonomisk betydelse. SCB har noterat att regeringen i prop. 2015/ 16:3 gjort en annan bedömning än Redovisningsutredningen gällande företag av allmänt intresse och vill därför särskilt även peka ut att publika aktiebolag, inte borde kunna utgöra mikroföretag (*utgör företag av allmänt intresse enligt Redovisningsutredningen*).

Förslaget påverkar SCB:s förutsättningar att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, SBS, EDP och BoP.

3.1.3 Balans- och resultaträkningar (avsnitt 3.7)

Informationsvärdet i balans- och resultaträkningar i förkortad form ger inte fullvärdig information för SCB:s statistiksyften, då det saknas delar som är väsentliga vid beräkning av bruttonationalprodukten (BNP). EU:s nya redovisningsdirektiv ger möjlighet till ytterligare en uppställningsform, s.k. summariska uppställningsscheman. Redovisningsutredningen föreslår att denna uppställningsform inte utnyttjas i Sverige. SCB bedömer att detta är att föredra, då det inte är önskvärt med ytterligare uppställningsformer. Det summariska uppställningsschemat ger inte heller tillräckligt med information för beräkningen av BNP.

Förslaget påverkar SCB:s förutsättningar att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, BoP, EDP och SBS.

3.1.4 Särskilt om periodisering (avsnitt 3.7.1)

SCB delar Redovisningsutredningens bedömning att mikroföretag inte bör undantas från skyldighet att periodisera vissa intäkter och kostnader i balans- och resultaträkning.

Förslaget påverkar SCB:s förutsättningar att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, EDP och SBS.

3.1.5 Notupplysningar för mikroföretag (avsnitt 3.8)

Medelantal anställda och moderföretag

SCB instämmer i Redovisningsutredningens analys kring att uteslutande av notupplysningarna om medelantalet anställda samt om moderföretag skulle skapa stora problem med att framställa statistik av god kvalitet men också ökade kostnader för SCB och framförallt ökade kostnader för företagen som direkt påföljd. Om kategorin mikroföretag skulle införas, förutsätter SCB att

regeringen beslutar i enlighet med Redovisningsutredningens förslag gällande dessa två notupplysningar.

Förslaget att behålla upplysningskravet om medelantal anställda är en förutsättning för att SCB ska kunna uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, BoP och SBS.

Förslaget att behålla upplysningskravet om moderföretag är en förutsättning för att SCB ska kunna uppfylla kraven enligt EU-författningarna BR, ESA, BoP, EDP, SBS och FATS.

Omräkningskurs

Information om omräkningskurs för belopp som anges i annan valuta än redovisningsvalutan är information som används för kvalitetssäkring av inkomna uppgifter.

Förslaget kan försvåra för SCB att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, SBS, EDP och BoP.

Anläggningstillgångar

Som Redovisningsutredningen redan hänvisar till, i avsnitt 10.3.4, kommer borttagandet av upplysningskravet gällande anläggningstillgångar, att få negativa konsekvenser för beräkningen av Sveriges BNP.

Notupplysningarna används av undersökningarna Företagens ekonomi, Investeringsenkäten, Balansstatistik och Direktinvesteringar.

Bara gällande borttagandet av upplysningskravet för materiella anläggningstillgångar ser vi ökade kostnader om 300 000 kr för SCB och 400 000 kr för uppgiftslämnare. Beräkningen i konsekvensanalysen är enbart gjord utifrån antalet företag som idag faller ut i granskningen (där årsredovisning används för verifiering). Om hänsyn även tas till att de mikroföretag som ingår i dagens urval kommer att få svårare att lämna statistikuppgifter då dessa inte längre finns framtagna i årsredovisningen blir kalkylen en annan. SCB uppskattar ytterligare kostnader på 770 000 kronor för SCB och 2 040 000 kr för uppgiftslämnarna. För finansiella och immateriella anläggningstillgångar tillkommer ytterligare kostnader både för SCB och för uppgiftslämnare. Undantagsbestämmelsen orsakar även kvalitetsförsämringar, vilka är svåra att värdera, detta har därför inte gjorts. Påverkan på kvaliteten är dock den viktigaste konsekvensen för SCB, beslutsfattare och andra användare av statistiken.

Eftersom EU:s nya redovisningsdirektiv uppmanar medlemsstaterna att utveckla elektroniska system för offentliggörande av årsredovisningshandlingar, vore det extra olyckligt att minska informationsinnehållet i mikroföretags årsredovisningar. Dessutom är det tveksamt hur stor lättnad som lättnadsbestämmelserna gällande årsredovisningen utgör. Vid elektronisk ingivning i ett strukturerat och elektronsikt läsbart format blir uppgifterna tillgängliga för återanvändning för olika syften, däribland

officiell statistik. SCB ser stora kvalitetsmässiga vinster vid en framtida elektronisk ingivning gå om intet ifall notupplysningen om Anläggningstillgångar utmönstras för mikro företag. SCB skulle behöva ställa fler frågor till mikro företag gällande investeringar än till övriga företag. Se utförligare resonemang under rubrik 3.3.

Mot bakgrund av detta anser SCB därför att krav på notupplysningen Anläggningstillgångar inte ska undantas för mikro företag (likt Redovisningsutredningens förslag om Medelantal anställda och Moder företag) och avstyrker därför förslaget.

Förslaget försämrar väsentligt SCB:s förutsättningar att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, BoP och SBS.

Finansiella instrument

SCB:s undersökningar Balansstatistik och Direktinvesteringar använder noten om värdeförändringar av finansiella instrument vid kvalitetssäkring av inkomna uppgifter. Detta innebär att SCB kommer att behöva återkontakta fler företag om förslaget genomförs.

Förslaget kan försvåra för SCB att uppfylla kraven enligt EU-författningarna BoP och EDP.

Uppskrivningsfond och fond för verkligt värde

Upplysningen används vid kvalitetssäkring av inkomna uppgifter i SCB:s undersökning Företagens ekonomi, dock inte i någon nämnvärd omfattning för den kategori av företag som förslaget avser.

Förslaget kan försvåra för SCB att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA och SBS.

Långfristiga balansposter

SCB:s undersökningar Balansstatistik och Företagens ekonomi använder noten om långfristiga balansposter för kvalitetssäkring av inkomna uppgifter. Detta innebär att SCB kan komma att återkontakta fler företag om förslaget genomförs.

Förslaget kan försvåra för SCB att uppfylla kraven enligt EU-författningarna BoP och ESA.

Intäkter och kostnader av exceptionell storlek eller förekomst

SCB:s undersökning Företagens ekonomi använder denna information vid stora ospecificerade belopp i resultaträkningen. Detta innebär att SCB kommer att behöva återkontakta fler företag om förslaget genomförs.

Förslaget försämrar SCB:s förutsättningar att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, EDP och SBS.

Händelser av väsentlig betydelse efter räkenskapsårets slut

I SCB:s undersökning Företagens ekonomi används denna information för populationsförändringar, exempelvis vid fusioner eller överföringar av verksamhet till andra företag. Informationen är även viktig för undersökningarna Balansstatistik och Direktinvesteringar. Detta innebär att SCB kommer att behöva återkontakta fler företag om förslaget genomförs.

Förslaget försämrar SCB:s förutsättningar att uppfylla kraven enligt EU-författningarna: ESA, BoP och SBS.

3.1.6 Förvaltningsberättelse för mikroföretag (avsnitt 3.9)

Uppgifter om rättvisande översikt, utvecklingen av företagets verksamhet, ställning och resultat samt väsentliga händelser under räkenskapsåret används i många av SCB:s undersökningar. De ger möjlighet till kvalitetssäkring av inkomna data och underlag vid populationsförändringar, exempelvis vid fusioner eller överföringar av verksamhet. Om informationen inte finns tillgänglig i förvaltningsberättelsen leder detta till fler återkontakter. SCB delar alltså inte Redovisningsutredningens bedömning.

Förslaget försämrar SCB:s förutsättningar att uppfylla kraven enligt EU-författningarna SBS, ESA och EDP.

3.1.7 Offentliggörande (avsnitt 3.12)

SCB tillstyrker förslaget att undantag för mikroföretag gällande offentliggörande av årsredovisningen inte bör utnyttjas i svensk lagstiftning. Offentliggörandet av årsredovisningsdata är viktigt för många olika intressenter, däribland SCB. Administrativa data utgör en stor grund till den officiella statistiken.

3.2 Offentliggörande av redovisningshandlingar (avsnitt 4.5)

SCB tillstyrker förslaget att Sverige inte bör utnyttja den möjlighet som EU:s nya redovisningsdirektiv ger att i vissa delar undanta små och medelstora (*SCB har noterat att kategorin medelstora företag inte kommer att införas enligt prop. 2015/16:3*) företag från kraven på offentliggörande av redovisningshandlingar. Offentliggörandet av redovisningshandlingar är viktigt för många olika intressenter, däribland SCB. Administrativa data utgör en stor grund till den officiella statistiken.

3.3 Elektronisk ingivning av årsredovisningen (kapitel 5)

SCB delar Redovisningsutredningens bedömning att ett arbete inriktat på att skapa praktiskt tillämpliga system för elektroniskt upprättande och elektronisk ingivning av redovisningshandlingar bör inledas. Det är angeläget att det skapas förutsättningar för en sådan satsning, bl.a. genom uppdrag, ansvar och resurser.

Då XBRL sedan juli 2015 är svensk standard för överföring av finansiell information (SS 40100:2015) har frågan om elektroniskt format för ingivande av redovisningshandlingar klargjorts. SCB delar Redovisningsutredningens uppfattning om att XBRL är det format som det fortsatta utvecklingsarbetet bör utgå ifrån.

Om myndigheter enas om gemensamma begrepp och återanvänder dessa i taxonomier skapas möjlighet för företagen att härleda begreppen en gång i sina system. Dessa kan sedan återanvändas i olika rapporter kompletterade med myndighetsspecifika uppgifter. Ju större samverkan mellan myndigheter kring begrepp och uppbyggnad av taxonomier, desto enklare kommer företagens rapportering att bli.

SCB instämmer i att det är viktigt att ansvar för samordning tydliggörs. Ansvaret för utveckling, ägande och förvaltning av gemensamma begrepp och taxonomier behöver bedrivas i ett samarbete mellan flera parter, både normgivare och mottagare av finansiell information från företagen. Olika myndigheter bör stå som naturliga ägare för begrepp inom sitt område, som t.ex. redovisningsområdet, skatteområdet och statistikområdet. Inom redovisningsområdet är Bokföringsnämnden en mycket viktig part, precis som Finansinspektionen, som ägare av begrepp och utvecklande av god redovisningssed. SCB är gärna med och samverkar inom området årsredovisningar tillsammans med Bokföringsnämnden, Finansinspektionen, Skatteverket och Bolagsverket. Ett informellt samarbete mellan dessa myndigheter har redan inletts. Arbetet bör, som Redovisningsutredningen pekar på, i framtiden även ske i samråd med XBRL Sweden samt privata organ inom redovisningsområdet. Lösningar som väljs måste passa in i en framtida, övergripande modell för företagens uppgiftslämnande till myndigheter.

Teknik och filformat som XBRL, där BAS och SIE är viktiga grundkomponenter, kan innebära ytterligare möjligheter i arbetet med utveckling av lösningar för elektronisk ingivning. Företag kommer att på ett enkelt sätt kunna lämna "samma uppgift till flera" i flera olika rapporter eller "en uppgift en gång". Återanvändning av begrepp och vidareutnyttjande av information är två viktiga utgångspunkter i det fortsatta arbetet. Samordning bör ske med det arbete som har initierats av Uppgiftslämnarutredningen. En central plats för ingivning av finansiell information till myndigheter underlättar byggandet av effektiva lösningar framförallt för mindre företag, som i stor utsträckning utnyttjar standardprogramvaror.

I andra länder har det i vissa fall bildats konsortier för den övergripande samordningen, men ansvaret kan också tilldelas en myndighet. Det bör

utredas närmare hur det övergripande ansvaret för ett brett och effektivt samarbete för elektronisk ingivning inom staten bäst organiseras i Sverige.

SCB delar Redovisningsutredningens åsikt om att det är effektivt att återanvända och utveckla tidigare taxonomier, arbetssätt, arkitektur och teknik. Men det är också angeläget att i ett tidigt utvecklingsskede tänka bredare än årsredovisning för att på så vis bana väg för både skatt och statistik. På så sätt kan begrepp samordnas i ett initialt skede och andra myndigheter får incitament att bygga vidare med egna taxonomier. Bolagsverkets tidigare arbete i samarbete med XBRL Sweden utgick från K2-regelverket och var alltså inriktat mot mindre företag.

Förutsättningarna för att bygga smarta och robusta lösningar med utnyttjande av befintlig infrastruktur i form av BAS-kontoplan och SIE-formatet är särskilt goda för små och okomplicerade företag. Dessa använder standardprogram för redovisning i större utsträckning än större företag som ofta har företagsspecifika lösningar. Genom att börja med mindre företag nås större effektivitetsvinster genom lättnad i administrativ börda för den stora massan företag samt större samhällsekonomiska fördelar. SCB anser därför att utvecklingsarbetet i ett första läge bör inriktas mot de mindre företagen snarare än de större, vilket Redovisningsutredningen föreslår.

Inom statistikområdet är minskad direktinsamling ett starkt argument för obligatorium. I ett framtida scenario då årsredovisningar lämnas i standardiserat och elektroniskt läsbart format skulle SCB kunna återanvända samtliga företags uppgifter. SCB ser således en stor potential för användning av finansiell information i statistiksammanhang. Notupplysningar utgör ett tydligt exempel på hur uppgifter i årsredovisning för alla företag genom det läsbara och strukturerade formatet skulle leda till minskad direktinsamling från företagen. Uppgiften skulle produceras en gång och kunna återanvändas för exempelvis officiell statistik. Dessutom skulle flera kvalitetsvinster i form av både relevans och aktualitet uppnås.

I detta läge skulle t.ex. notupplysningen om Anläggningstillgångar bli speciellt värdefull. Många företag som idag får frågor om investeringar från SCB skulle inte behöva få frågor alls. Färre företag jämfört med idag skulle enbart behöva få ett fåtal kompletterande frågor (se vidare resonemang under rubrik 3.1.5, Anläggningstillgångar).

SCB delar inte Redovisningsutredningens mening att avvakta möjligheten att vid elektroniskt ingivande begränsa avvikelser från uppställningsformer. För att underlätta utveckling av taxonomier och system för elektronisk ingivning vore det av stor betydelse att i ett så tidigt skede som möjligt utnyttja möjligheten till begränsningar.

3.4 Ytterligare förenklingsfrågor (kapitel 6)

3.4.1 Större periodiseringsposter och större avsättningar (avsnitt 6.5)

SCB använder information om större periodiseringsposter och större avsättningar. Informationen är viktigt för att kunna utläsa t.ex. omstruktureringar och pensionsavsättningar, då stora engångsposter kan få genomslag i beräkningen av BNP. Enligt Redovisningsutredningens förslag blir det upp till företagen att bedöma om periodiseringsposterna respektive avsättningarna är större med hänsyn till att spegla en rättvisande bild. I detta fall blir det väldigt viktigt för den kompletterande normgivningen att ge tydliga anvisningar om när upplysningar behöver lämnas. Om informationen inte framgår av årsredovisningen kommer SCB att behöva återkontakta fler företag. SCB ser hellre att paragraferna om större periodiseringsposter respektive större avsättningar inte utmönstras ur ÅRL för större företag.

Förslaget påverkar SCB:s förutsättningar att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA och SBS.

3.4.2 Förvaltningsberättelsen i små och medelstora företag (avsnitt 6.6)

SCB delar Redovisningsutredningens bedömning att Sverige inte bör utnyttja EU:s nya redovisningsdirektivs möjligheter till undantag för små och medelstora företag beträffande innehållet i förvaltningsberättelsen. *(SCB har noterat att kategorin medelstora företag inte kommer att införas enligt prop. 2015/16:3).*

Om regeringen skulle besluta om att minska innehållet i förvaltningsberättelsen för små företag, skulle det försämra förutsättningarna för SCB att uppfylla kraven enligt EU-författningarna ESA, BoP och SBS.

3.5 Vissa bokföringsfrågor (kapitel 9)

3.5.1 Bokföringsskyldighet för ideella föreningar och registrerade trossamfund m.fl. (avsnitt 9.1)

I Sverige utgör ideella föreningar en inte obetydlig andel av landets totala ekonomi. Ideella föreningar, trossamfund och samfälligheter ingår i undersökningarna Organisationers ekonomi och Civila samhället och utgör en viktig del av nationalräkenskaperna. Civila samhället är ett regeringsuppdrag och resultatet från undersökningen är mycket efterfrågat, statistiken röner stort samhällsintresse. Exempelvis genereras en viktig del av den svenska välfärden inom den ideella sektorn.

Avgörande för ideella föreningars bokföringsskyldighet är om de anses bedriva näringsverksamhet. Denna bedömning visar sig vara ganska svår. Redovisningsutredningen för ett intressant resonemang kring detta med hänvisning till tidigare bokföringslagstiftning, konsumentlagstiftning och skatterätt. Genom avsaknaden av en tydlig definition av näringsverksamhet lämnas bedömningen till de enskilda ideella föreningarna. SCB ser därför

positivt på Redovisningsutredningens förslag att ansvariga organ såsom Bokföringsnämnden får i uppgift att tydliggöra definitionen. SCB bistår gärna med konsekvensanalys i ett sådant arbete.

Det är svårt att fullständigt genomskåda hur Redovisningsutredningens förslag att begränsa bokföringsskyldigheten till att endast omfatta ideella föreningar och trossamfund vars nettoomsättning från näringsverksamhet överstiger fyra basbelopp kommer att påverka statistiken. Den stora massan av ideella föreningar kommer sannolikt att falla bort från gruppen bokföringsskyldiga, vilket också framgår av slutbetänkandet.

SCB har med hjälp av undersökningen Civila samhället försökt att göra en uppskattning av hur stor andel av de ideella föreningarna och trossamfundet som hamnar under det nya gränsvärdet. Resultatet visar att en överväldigande majoritet, 87 procent, faller under gränsen för bokföringsskyldighet. Som komplement till resonemangen kring nyttan av en lagstadgad bokföringsskyldighet för ideella föreningar, ser SCB att det finns en uppenbar risk att föreningar som inte blir bokföringsskyldiga kommer att få svårare att lämna uppgifter till SCB och att kvaliteten i statistiken kommer att försämrats. SCB befarar också att det administrativa material från Skatteverket (SRU) som idag används som underlag kommer att täcka endast en bråkdel av föreningarna ifall färre bedöms bedriva näringsverksamhet.

SCB har haft planer på att börja använda administrativa data i större utsträckning än idag, detta för att underlätta för uppgiftslämnarna. Det finns risk att dessa planer på förenkling och minskade kostnader går förlorade genom Redovisningsutredningens förslag.

Vissa andra frågor på bokföringslagens område (avsnitt 9.2)

Reglerna om årsbokslut

SCB håller med de experter i Redovisningsutredningen som har påpekat att man av förenklingskäl bör överväga att ta in samtliga bestämmelser om årsbokslut direkt i bokföringslagen.

3.6 Konsekvensanalys (kapitel 10)

3.6.1 Offentligfinansiella effekter (avsnitt 10.2.3)

Redovisningsutredningen beskriver i detta avsnitt bl.a. effekterna för SCB:s räkning. Man konstaterar att såsom förslaget till slut har utformats torde kostnaderna för SCB inte överstiga 300 000 kr. Företagens ökade kostnader i form av administrativ börda beräknades till 400 000 kronor. SCB vill betona att dessa belopp har ryckts ur sitt sammanhang, då de endast avsåg kostnader för notupplysningen om Anläggningstillgångar. SCB gjorde enbart beräkningar avseende kostnader för de tre notupplysningarna om Anläggningstillgångar, Medelantal anställda resp. Moderföretag, och inte för införandet av övriga förändringar som föreslås. Beräkningarna till Redovisningsutredningen gjordes dessutom under stor tidspress. SCB har

nu gjort kompletterande beräkningar vilka påvisar ytterligare kostnader ifall notupplysningen om anläggningstillgångar tas bort för mikroföretag. De ytterligare kostnaderna uppgår till 770 000 kronor för SCB och 2 040 000 kronor för uppgiftslämnarna (se vidare under rubrik 3.1.5, Anläggningstillgångar). Totalkostnaden blir därmed 3 510 000 kronor för borttagande av noten Anläggningstillgångar.

Vid ett införande av kategorin mikroföretag ska ytterligare en kategori behandlas och förvaltas samtidigt som övriga föreslagna lättnader för mikroföretag också kommer att påverka statistikområdet negativt genom både engångskostnader och löpande kostnadsökningar.

SCB vill poängtera att de allvarligaste effekterna kommer att vara den försämrade kvaliteten i den officiella statistiken och att fler statistikfrågor kommer att behöva ställas till mikroföretag än till övriga företag. SCB har dessutom inte omsatt den framtida samhällsvinsten (högre kvalitet) i kronor, som noten om t.ex. Anläggningstillgångar skulle ge vid elektronisk ingivning i ett strukturerat och läsbart elektroniskt format. SCB:s och statistik användarnas kostnadsökningar väntas därmed väsentligt överstiga de i slutbetänkandet nämnda 300 000 kr.

3.6.2 Konsekvenser för Statistiska centralbyrån (avsnitt 10.3.4)

Redovisningsutredningen klargör tydligt varför information i årsredovisningar är av central betydelse för SCB:s ansvar att framställa officiell ekonomisk statistik av god kvalitet. Som redan påpekats utgår SCB från att regeringen följer Redovisningsutredningens förslag att mikroföretag ska lämna notupplysning om Medelantal Anställda samt Moderföretag. Vid framtida elektronisk ingivning går potentiell samhällsekonomisk nytta förlorad genom lättnadsbestämmelser för mikroföretag.

Beskrivningen i avsnitt 10.3.4 kan också kompletteras med att det ställs ökade internationella krav på att särskilja statistik för bolag med stora balansposter jämfört med ”vanliga” rörelsedrivande företag. Att då möjliggöra för s.k. icke-finansiella holdingbolag, treasurybolag och andra bolag med stora balansposter att utgöra mikroföretag försvårar SCB:s uppdrag väsentligt. Även publika aktiebolag borde undantas från kategorin mikroföretag. Alla dessa exempel på företagskategorier borde redovisningsmässigt hanteras som större företag. Det kan inte vara avsikten med införande av mikroföretag och dess lättnadsbestämmelser att denna typ av företag med omfattande ekonomisk betydelse ska erhålla så stort utrymme till lättnader i redovisningen. Dessutom behöver kvaliteten i den ekonomiska statistiken beaktas. Det kan i detta sammanhang också föras fram att det ställs ökade internationella krav på att redovisa statistiken efter koncerntillhörighet och belägenhet för den s.k. toppmodern.

3.7 Författningskommentarer (kapitel 12)

SCB ser positivt på Redovisningsutredningens förslag till ny ÅRL, med ny utformning, uppdelning på fler kapitel och paragrafer, modernisering av

språk och fler rubriker. Lagtexten enligt förslaget är strukturerad och lättläst.

3.7.1 Förslaget till årsredovisningslag (2016:000) (avsnitt 12.1)

Företag av allmänt intresse

SCB instämmer i att publika aktiebolag ingår i en kategori av företag som olika intressenter har stort intresse av, så även SCB som statistikproducent. SCB är därför av den åsikten att publika aktiebolag bör klassificeras som företag av allmänt intresse, precis som Redovisningsutredningen har föreslagit (ÅRL 2 kap. 10 § enligt SOU 2015:8). SCB noterar dock att regeringen gjort en annan bedömning enligt prop. 2015/ 16:3. En stor del av problembeskrivningen kring mikroföretag med stora balansslutningar ovan under rubrik 3.1.1 hade lösts om publika aktiebolag hade ansetts utgöra företag av allmänt intresse, eller snarare större företag enligt prop. 2015/ 16:3.

Beslut i detta ärende har avgjorts av generaldirektör Stefan Lundgren i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, chefsjurist Eva Nilsson, avdelningschefer Cecilia Hertzman och Folke Carlsson samt sakkunnig Anna-Greta Erikson, föredragande.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Stefan Lundgren

Anna-Greta Erikson